

25 éves a Gyermekjogi Egyezmény

Az alapvető jogok biztosa és az Egyesült Nemzetek Gyermekalapja (UNICEF) magyar bizottságának vezetője február 25-én együttműködési szerződést kötött a gyermekjogok hatékonyabb érvényesítése érdekében.

Dr. Székely László ombudsman elmondta, hogy a megállapodás a világszervezet szakosított intézményével közös munkájuk során már eddig is kialakult kapcsolatok megerősítését, továbbfejlesztését szolgálja. Az együttműködési szerződést az ENSZ gyermekjogi – a gyermekek jogait és az államok ezzel kapcsolatos kötelezettségeit rögzítő – egyezménye megszületésének negyedszázados évfordulója alkalmából írták alá. Hozzátette, ez a 25 éve megkötött egyezmény az egyik legátfogóbb együttműködés a világon, melyhez eddig mintegy 190 ország csatlakozott. Az emberi jogok tisztelete a gyermekjogok elismerésével kezdődik. A gyermekek jelenének, a jövő felnőtt társadalmának védelme és jogainak garantálása közös felelősségünk – hangsúlyozta az ombudsman. Elmondta azt is: kiemelt feladata a gyermekjogok védelme, amelyet hivatala nemcsak az egyéni panaszokra reagálva, de előreható módon is igyekszik ellátni. Felidézte, hogy hivatala több éve gyermekjogi honlapot és saját Facebook-oldalt működtet, s évente lefolytat egy-egy időszaki kérdéskörre összpontosító gyermekjogi vizsgálatot. Az idén ennek középpontjában a gyermekvédelmi rendszer átalakítása, a gyermekbántalmazás megelőzésére szolgáló jelzőrendszer működése áll. Székely László kiemelte: a gyermeki jogok hazai érvényesülése terén jelentős változást s nagy kihívásokat jelent a gyermekvédelmi szolgálat reformja, amelynek egyik fontos célkitűzése, hogy a védelemben vett gyermekek minél kevesebb időt töltsenek nevelőotthonokban és minél többen, a lehető leghamarabb nevelőszülőkhöz kerüljenek.

Danks Emese, az UNICEF magyar bizottságának ügyvezető igazgatója a negyedszázaddal ezelőtt megkötött nemzetközi egyezmény megszületése óta világszerte elért eredményeket ismertette. Elmondta, hogy ez idő alatt mintegy felére csökkent a gyermekhalandóság, hozzávetőleg 90 millió gyermek az egyezményben rögzítettek érvényesülésének is köszönhetően megélte az ötödik születésnapját. 2012-ben azonban még így is több mint 6 millió kisgyermek hunyt el azért, mert esélyt sem kapott az élethez, a fejlődéshez. Ez azt is jelenti: naponta átlagosan mintegy 18 ezer kisgyermek hal meg olyan okok miatt, amelyek már szerény anyagi eszközökkel is kiküszöbölhetőek lehetnének. A gyermekmunkára

Szalayné Sándor Erzsébet, Székely László és Danks Emese

kényszerülők, illetve kényszerítettek aránya világszerte 15%, a kislányok 11%-át adják gyermekként férjhez. Gyerekek milliói szenvednek erőszaktól, kegyetlen, megalázó bánásmódtól, elhanyagoltságtól úgy a családban, mint az oktatásban. 230 millió olyan gyermek van, akit nem anyakönyveznek, így ők sokkal nehezebben férhetnek hozzá az egészségügyi ellátáshoz, oktatáshoz. Negyedszázad alatt viszont a javuló csatornázásnak, vízellátásnak köszönhetően, 1,9 milliárd ember került jobb higiéniai körülmények közé, és 37 százalékkal csökkent a hiányos táplálkozás miatt fejlődésükben visszamaradt gyermekek száma.

Danks Emese a magyarországi viszonyokról szólva elmondta: *a gyermekhalandóság negyedszázad alatt 65%-kal csökkent, 1990-ben ezer élve születésre még tizenkilenc gyermekhalál jutott, ma viszont csak hat, ami az új-zélandi, a kubai vagy a montenegrói adatokhoz hasonló, de elmarad a Luxemburgitól vagy Izlanditól, ahol mindössze két gyermek hal meg öt-éves kora előtt. Az anyai halálozás aránya ugyanakkor Magyarországon négyszerese a környező országokénak.* A szakember szavára tette, hogy a hazai adatok bizonyos vonatkozásokban hiányosak: keveset tudni például a gyermekek alultápláltságáról, fejlődési rendellenességeiről, csupán arról vannak megbízható információk, hogy a csecsemők 9%-ának alacsony a születési súlya.

Dr. Szalayné Sándor Erzsébet dr., a nemzetiségek jogainak védelmét ellátó ombudsmanhelyettes a rendezvényen azt emelte ki: *jól átgondolt külső segítség nélkül a cigányság nem jut ki a „rendszerszintű hátrányok” csapdájából.*

A biztos-helyettes beszélt arról, hogy a többségi társadalomtól jelentős mértékben elszakadt cigányság több szempontból is csapdahelyzetbe került. Az egyre alacsonyabb foglalkoztatottság, iskolázottság, társadalmi státus lefelé irányuló spirálja nehezen állítható meg. A munkanélküliség egyik fő oka az alacsony képzettség, ugyanakkor egy családban csak akkor tanulhatnak, ha van, aki a keresetéből eltartja az iskolába járókat. Az alacsony foglalkoztatottság egy

másik oka az *előítéletesség*, ami tovább erősíti a rendszerszintű hátrányok visszahúzó erejét.

Ebbe a kedvezőtlen áramlatba illeszkedik a cigánygyermekoktatásával kapcsolatban „az egyes intézmények közötti sajátos munkamegosztás, hogy ilyen semlegesesen fogalmazzak” – jegyezte meg Szalayné Sándor Erzsébet, aki hozzátette: sajátos módon a szegénység – amely azt gondolnánk, hogy nem

kedvez a gyermekvállalásnak – magas gyermekszámmal párosul, talán, mert sokak életének ez ad egyedül értelmet, miközben a viszonylagos jólét éppen, hogy nem kedvez a gyermekvállalási kedvnek.

Ezeknek a kedvezőtlen jelenségeknek a feltárásában segíthet az UNICEF-fel közös munka – mondta a nemzetiségi biztos-helyettes.

Forrás: MTI

Ünnepi üzenet

Ha a kérdésekre adott helyes válaszoknál szereplő számoknak megfelelő betűkkel töltitek ki az üres négyzethálót, egy időszerű Ady-versszak – a megfejtés – válik olvashatóvá.

1.) A ruszin címerben szereplő állat

	1	2	3	1
--	---	---	---	---

2.) Az örmény címer egyik állata

4	5	4	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	----

3.) Ennyi csillag van a szlovén címerben

11	9	5	4	
----	---	---	---	--

4.) Az egyik szerszám az osztrák címerben

6	13	5	8	14
---	----	---	---	----

5.) A Vatikán címerében kettő is van

15		8	16	6
----	--	---	----	---

6.) Beloiannisz község címerében áll

16	4	10	4	6	7	8	4	
----	---	----	---	---	---	---	---	--

7.) A horvát címerpajzs felső három sorába szereplő piros négyzetek száma

10	17	4	8	16
----	----	---	---	----

8.) Az ő zászlószíneik is azonosak a magyarokéival:

18	4	8	19	9	5	4	15	&	4	8	13	6	7	4	15
----	---	---	----	---	---	---	----	---	---	---	----	---	---	---	----

A VERSRÉSZLET:

15	13	5	9	16	6	4	10	17	16		5	e	19	1		11	13	
3	13	8	14	5	13		3	9	8	10	13		16	19	13	7	16	
18	4	8	2	4	19	6	9	19		6	7	9	8	8	10	13		13
						3	16	8	9	19	5	13						

A megfejtések a 7850. oldalon találhatóak

Betűhalom

Az alábbi betűhalmazban Téliapó, Mikulás és ajándékhozó társaik, segítők különféle országokban honos neveit rejtettük el. Elölről, hátulról, alulról, felülről és minden átlós irányból figyelmesen áttekintve egyetlen név kivételével megtalálhatod valamennyit. (Felsorolásuknál zárójelben azt, illetve azokat az országokat is feltüntettük, ahol az említett néven ismeretesek.) *Melyik az az alak, amelyik kimaradt a betűoszlopokból?*

H N U I C Ā R C Ş O M Đ Ş Š Č Ľ O
Á D U N C H E L A O R E N Á G V Š
E I Z B A B S I N T E R K L A A S
S Ľ K M Z S U A L O K I N U G L A
É K Ş K E T É L A P Ó S Z K H Ě S
S E P U U R M A N Y E V O I A O A
Á Č S Z O P P A N A R E R M N N B
L I M S S F U A J U L T O M T E N
U Ž W I I U A L P W Ş I M I B R I
K O Č S K N P R U I Đ N D K A È K
I B B È A O E M Ş O K I I L B P O
M E S F I C Ľ L A I J K Y A A P L
E M E C H T R A U R H O G V I A A
A B A T É L A P J J K L O Ž T R U
W Ž W E I N A C H T M A N N Š E S

BEFANA ANYÓ (Olaszország)
BOŽIČEK (Szlovénia)
DUN CHE LAO REN (Kína)
DZMER PAPIK (Örményország)
FATHER CHRISTMAS (Nagy-Britannia)
FISBEE (USA)
GAGHANT BABA (Örményország)
GYID MOROZ (Ukrajna)
JOULUPUKKI (Finnország, Lappföld)
JULENISSE (Norvégia)
JULTOMTEN (Svédország)
KRAMPUSZ (Ausztria, Német- és Magyarország)
MIKLAVŽ (Szlovákia, Szlovénia)
MIKOŁAJ (Lengyelország)
MIKULÁS (Magyarország)
MIKULÁŠ (Szlovákia, Csehország)
MOŞ CRĂCIUN (Románia)
NIKOLAUS (Németország)
NIKOLAUSZ (Görögország)
PÈRE NOËL (Franciaország)
RUPRECHT (Németország)
SANTA CLAUS (USA, Kanada)
SINTERKLAAS (Hollandia)
SVETI NIKOLA (Horvátország)
TÉLAPÓ (Magyarország)
WEINACHTMANN (Németország)

Anyakereső

Amennyiben helyesen társítjátok a felsorolt magyar királyok és édesanyjuk neveit, s az utóbbiak mögött található betűk megfelelő sorrendbe kerülnek, akkor egy karácsonyhoz kötődő közkedvelt kellék megnevezése válik olvashatóvá. *Mi ez a tárgy?*

- 1.) ... V. István
- 2.) ... I. (Szent) László
- 3.) ... II. (Vak) Béla
- 4.) ... II. Géza
- 5.) ... I. (Nagy) Lajos
- 6.) ... IV. Béla
- 7.) ... Salamon király
- 8.) ... II. Lajos
- 9.) ... Mária királynő
- 10.) ... Albert király
- 11.) ... I. (Hunyadi) Mátyás
- 12.) ... Ferenc József

Anasztázia (kijevi hercegnő) – G
Candalei Anna (francia hercegnő) – S
Gertrúd (meráni hercegnő) – A
Ilona (szerb hercegnő) – L
Kotromanić Erzsébet (bosnyák hercegnő) – Z
Laszkarisz Mária (görög hercegnő) – C
Łokietek Erzsébet (lengyel hercegnő) – L
Predszláva (kijevi hercegnő) – I
Richeza (lengyel hercegnő) – S
Szilágyi Erzsébet (magyar grófnő) – R
Wittelsbach Johanna (bajor hercegnő) – Ó
Zsófia (bajor hercegnő) – Ó

Az ajándék teniszlabdák

Az egész konyhát belepte a gőz. Ferkó édesanyja épp Évike ruhácskáit főzte a nagyfazékban. Már ott volt mellette a festéktabletta is, amellyel a viseltes, színefogyott öltözetekből újakat varázsol. Amikor a kisfiú kilépett a szobából, az egykor citromsárga, de mára itt-ott kidrappult fidres-fodros szoknyát méregette. Szerette volna eldönteni, hogy a piros-rózsaszínre, vagy a borsózöld festékre ítélt ruhahalom tetejére tegye-e. Sajgott a lelke, hogy gyerekeinek, mióta élnek csakis mások levetett göncei jutottak. Még szerencse, hogy a környéken lakók mind az övékéhez hasonló szegénységben éltek. Gyermekai valamennyi pajtása úgy öltözött, úgy kapott ruhát, mint ők, ezért aztán maguk sem vágytak cifra viseletre... Ahogy végigfuttatta szemét a fián, igazolva látta iménti gondolatait. Mindössze rövidnadrág, trikó és egy meggyötört cipő volt a teljes öltözete. Ebből már azt is tudta, hova készül.

– Megint a grundra, ugye? A leckével végeztél?

– Nem volt lecke, anyuka.

– Csuda egy iskola ez a tied, hogy soha nincs feladva semmi lecke otthonra! De azért csak nem ártana tanulnod valamit, mert felettetés az csak van... De nem is baj, majd kapsz az apádtól, hozzá haza csupán még egy elégtelent! Én ugyan meg nem védelek többször, hogy így tanultál pedig előző délután, meg úgy tanultál. Nem érdekel téged semmi, csak az a nyavalyás Lipták-grund. Hát milyen ember lesz így belőled, kicsi fiam?

– Csak két órára, anyuka! – fogta könnyörgőre Ferkó.

– Tegnap is két órára kéredezted el, aztán hat is eltelt. Üzenni kellett érted. Apád már a plafonon volt, hogy hol csavarogsz vacsoraidőben.

– A Polacsek bácsit szoktuk megkérdezni, mennyi az idő, de tegnap nem jött le sétálni az öreg.

– Rossz kifogás! Azt, hogy sötétedik, s fenn van már a hold, óra nélkül is láthatod.

– Ha megígérem, hogy figyelek rá, akkor mehetek? Anyu!!! Hagy menjek!

– Vidd a húgodat is! Hagy legyen az is levegőn! Csak vissza ne küldd a sarokról zsíros kenyérért, mint múlt kedden!

– De mit csináljak vele, anyu? Kis pisis. Játszani se lehet tőle. Múltkor is elszaladt a labdával, s ameddigre sikerült elvenni tőle, már szétbontotta. Egy kék zoknit, meg egy fél harisnyát nem is lehetett visszasedni tőle. Újra kellett tömni az egésztestet. Dekázni sem lehetett vele utána. Olyan ócska lett, hogy abba is kellett hagynunk a meccset, pedig már csak egy gólra voltunk a végétől. Mi, az Újtemető útiak vezettünk kettővel, de a Vas Gereben utcaiak persze azonnal tiltakoztak, hogy rossz a labdánk, így nem lehet folytatni a meccset. Csak azért, hogy megússzák a vereséget!

Amikor látta, hogy az anyját nem hatja meg különösebben az ő felháborodása, újabb könnyörgésbe kezdett.

– Most állnak ki újra ellenünk. Ott kell legyek én is!

Az anyja épp beledobta a lobogó vízbe a piros színező tablettát, de határozott nemet intett a fejével.

Ferkó berohant a szobába, s dörömbölt néhányat a szomszéd lakással közös falon. Csaknem átesett a húga egyik rongybabáján. Nem várta meg a sivalkodást, újra a konyhába sietett. Az anyja azonnal megróttta.

– Hányszor kértelek, hogy ne hagyd nyitva az ajtót. Bemegy az ételszag, a gőz... Még jó, hogy csak szoba-konyhás a lakásunk. Ha nagyobb lenne, nem győznék csukogatni utánad.

A folyosó felől megkocogtatták az ajtót. A szomszéd fiú lépett be, s illendően köszönt.

– Kezicsókolom, Purczeld néni!

– Szervusz, Cucukám. Mi járatban?

Szereti ezt a fiút. Az illedelmesség és szófogadás mintaképe. Igaz, hogy ő is folyton a grundon tölti az időt, de mindig segít bevásárolni a szüleinek, s a kisebb testvéreivel is játszik. A folyosón nem egyszer látta. A nagyanyját is össze-vissza csókolgatja, ha nagy néha meglátogatja őket. Az öregasszony talán ezért is szólítja Cucunak, amit aztán az egész ház eltanult tőle. Ferkót, aki másfél-két évvel fiatalabb nála, valósággal az öccsének tekinti: őt is védi, óvja. Örül, hogy barátkoznak.

– Szeretném elkérni Öcsit – toporgott zavartan a fiú. – Fontos meccsünk lesz – magyarázta.

– Felőlem elmehet. Veled elengedem, mert te mindig betartod, amit ígérsz – emelte meg a hangját Ferkó felé fordulva, majd némi szünet után, immár a kérelmező felé fordulva hozzátette: – És vigyázol rá. Két óra múlva legyetek itt! Akkor is – sújtott tekintetével ismét a fia felé –, ha Polacsek bácsi ma sem mutat órát.

– Köszönöm, Purczeld néni.

Ferkó már nyargalt volna, de elébe vágott az anyja szava.

– Hohó! Megállj csak, hékás! Azonnal vedd le a cipőd! Nincs pénzünk újra. Nem vagyunk olyan gazdagok, hogy kéthetente szétrugdossál egyet. Ha így is jó viheted – fordult Cucu felé – ha nem jó, hagyd itthon.

– Hogyne lenne jó? – ölelte át a fiú Ferkót. – Ő a csapat legjobbjá cipővel, de cipő nélkül is.

– Várjatok egy kicsit! Nehogy éhen haljatok! – állította meg őket az imént néninek szólított, de még csak alig harmincéves nő. Dagadozni kezdett benne ugyanis az anyai büszkeség. Az ő kislánya a legjobb!

Hamar megszírozott néhány szelet kenyeret, finom lilahagymát karikázott rá, megsózta, összeborította, újságpapírba csomagolta s a kezükbe nyomta.

– No, most már mehettek!

A lépcsőházban Ferkó számon kérte a szomszéd fiút, minek kellett dörömbölnie, miért nem jött anélkül is, ahogy megbeszélték.

– Nem jöhöttem, a mutter befogott babot fejteni. Jó hogy átkopogtál. Anélkül még most is otthon ülnék... Tudtál igazi labdát szerezni?

– Próbáltam belőgni a szertárba, de épp jött a Jelinek és meglátott. Tudod, apa barátja, biztos beárult volna. Marad a rongy...

– Azért csak jó lenne egyszer már egy igazi bőrbogyó! Képzeld, mekkorát néznének a Gerebenesek! Arcukra fagyna a gúnymosoly. Múltkor is csak Évike mentette meg őket. Már 11:7 volt! Erre szétszedi a lasztit. Jó, hogy most nem küldték veled... Hanem mi volt az, amit anyád a Polacsek bácsiról mondott?

– Elkéstem, mert nem volt lent. Tőle szoktam kérdeni az időt, de mostanában nem jön meccset nézni.

– Csakugyan. Mi lehet vele? Gyere, nézzük meg!

– De akkor elkésünk, Cucu.

– Nem késünk el.

Polacsek bácsi beteg volt. Sápadtan és fáradtan üldögélt a konyhai sámlin. Nagyon jólesett neki a látogatás. Azon meg különösen jól mulatott, hogy a két kis focista-palánta ráerőltetett négy szelet zsíros kenyeret, hogy gyorsabban gyógyuljon. Nem volt szíve visszautasítani, olyan jó szívvel győzködték, hogy ők ezeket mindenképpen ott hagyják. Nem volt felkészülve arra, hogy bárki számon tartja hogylétét a környéken, hisz már nyolc év is elmúlt azóta, hogy szegény felesége megboldogult. Hogy pont a fiúknak fog hiányozni, azt meg végképp nem hitte. Egyre azon törte a fejét, miként viszonzozhatná ezt a figyelmességet, de az ötlet csak akkor szökkent hirtelen elébe, amikor a kisebbik legény – ahogy szokta – megkérdezte tőle a pontos időt. Nagyon dühös lett, miután megtudta. Azt mondta, hogy nem lesz elég idejük bemelegíteni, és azonnal szökdécselni kezdett. Látva ezt a szenvedélyes futballszeretetet, váratlanul eszébe ötlött valami, amire fél perccel korábban még nem emlékezett, pedig minden öltözéskor látta.

– Adnék nektek én is valamit! Gyerekként labdaszedőként kerestem néhány krajcárt a teniszpályákon, s egyszer két rosszabb labdát elcsentem. Ott őrizgetem a ruhás szekrény alján. Vegyétek ki, odaadom! Nagyjából akkorák, mint a ti rongylabdáitok. Belül gumiból vannak és nagyon kemények. Pattannak is.

Lett is öröm. Mindkét fiú még ott, a konyhakövön pattogtatni kezdte. Majd dekázgattak anélkül, hogy elvették volna. Közben többször is arcon csókolták az öreget, akinek ez már túl sok lehetett a jóból. Hogy ne vegyék észre eleredő könnyét, keményen rájuk szólt:

– Na, eredjete, mert még tényleg elkéstem! Nem lesz időtök bemelegíteni, aztán meg nem fogtok győzni...

– Ááá! – legyintettek a fiúk. Ilyen labdával – mondta az egyik – mócsingra verjük a Gerebent.

– Még a Wekerléseket is! – erősítette meg a másik.

Nem tévedtek. Aznap csakugyan „legyalulták” a Vas Gereben utcai fiúkat és később sem sűrűn akadt, aki ellenállhatott nekik. Igaz, akkor már hosszú ideje nem a kispesti grund homokfoltján, hanem híres stadionok gyepén adogattak. Kiváló sporttársakkal ajándékozta meg őket a sors. Aranycsapatként emlegetik máig. A Cucu és az Öcsi becenevet megismerte az egész világ. *Bozsik* és *Puskás* – akiket olykor egyetlen fal, máskor pedig hét határ választott el egymástól – a halálukig jóbarátok maradtak, és mindketten őrizgettek az emlékeik között egy-egy teljesen elkoptatott, cafatokra rugdalt, valaha volt piciny teniszlabdát.

Hegedűs Sándor

Megfejtések:

Ünnepi üzenet: „Karácsonyi rege, ha valóra válna, igazi boldogság szállna a világra.” (medve, oroszlán, három, sarló, kulcs, ion oszlop, nyolc, bolgárok & olaszok)

Betűhalom: Father Christmas

Anyakereső: Csillagszóró